

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I HÄRNÖSAND**

Föredraganden L Andersson

DOM
2010 -03- 3 1
Meddelad i
Härnösand

Mål nr
1872-10 E

SÖKANDE

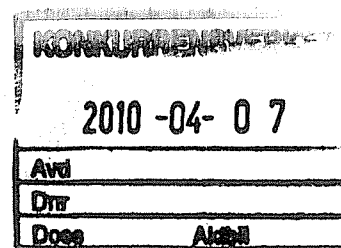
Taiga nature & photo, 460331-7811
Vallbo 319
830 10 Undersåker

MOTPART

Länsstyrelsen i Jämtlands län
831 86 Östersund

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten upphäver det interimistiska beslutet från den 12 mars 2010 och avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 2042

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 314 871 27 Härnösand	Backgränd 9	0611 - 34 98 00 E-post: forvaltningsrattenharnosand@dom.se	0611 - 34 98 10	måndag – fredag 08:00-15:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Länsstyrelsen i Jämtlands län (länsstyrelsen), som genomför upphandling avseende framtagande av text, foton och kartor till information om fjällområdet Rogen-Femundsmarka-Långfjället, dnr 512-382-10, har i tilldelningsbeslut den 5 mars 2010 meddelat att avtal kommer att tecknas med Naturcentrum AB. Upphandlingen genomförs genom förenklat förfarande.

Taiga Nature Photo (bolaget) ansöker om överprövning enligt LOU och anför därvid i huvudsak följande. Länsstyrelsens upphandling innehåller brister i utvärderingen. Trots att bolaget erhållit totalt 10 st plusmarkeringar och 6 st minusmarkeringar avseende motiveringarna i utvärderingarna och Naturcentrum erhållit 7 st plusmarkeringar respektive 8 st minusmarkeringar har Naturcentrum fått en högre totalpoäng.

Språkhantering

Under rubriken *Språkhantering* har bolaget och Naturcentrum erhållit samma poäng trots att bolaget erhållit totalt 3 plus och 2 minus, medan Naturcentrum erhållit 1 plus och 4 minus. Det är svårt att förstå hur Naturcentrum kan tilldelas samma poäng som bolaget. Bolaget borde snarare ha tilldelats minst 2 poäng mer än Naturcentrum. Utvärderarna borde i sin helhetsbedömning ha reagerat på att så vitt skilda omdömen gällande språkhantering för bolaget respektive Naturcentrum har givit samma poäng. Det borde ha funnits någon koppling mellan uttalade omdömen och den poäng som utdelats. Utvärderarnas kritik av Naturcentrums sätt att hantera språket är allvarlig särskilt med beaktande att det handlar om att producera informationsmaterial som ska förmedla information till en bred allmänhet på ett lättförståeligt och inspirerande sätt. Länsstyrelsens egna kritiska omdömen på den här punkten återspeglas inte i poängsättningen.

Fotografiernas kvalitet

Under punkten *Fotografiernas kvalitet* har bolaget fått 3 poäng och Naturcentrum 4 poäng. Bolaget reagerar mot länsstyrelsens bedömningar av bolagets bilder, men kan naturligtvis inte ha någon synpunkt på de bilder som Naturcentrum levererat. Bedömningen av bilder är i viss mån subjektivt tyckande, men det finns ändå anledning att kommentera en del av den kritik som länsstyrelsen givit bolaget för levererande av bildmaterial, inte minst eftersom en del av kritiken uppenbarligen har sin grund i okunskap hos den eller de personer som har värderat bilderna. Bolaget har inte levererat oskarpa bilder. Flera bilder kan förvisso vara mer korniga än andra, beroende på att de utgör skanningar från DIA-bilder. Det betyder emellertid inte att bilderna är oskarpa. För att göra en rättvisande bedömning av skärpan bör man i så fall bedöma även DIA-originalen. Länsstyrelsen krävde digitala bilder levererade på CD-skiva, därför skickade bolaget inte in några DIA-original. Om bolaget känt till att bildbedömningen skulle göras av personer som saknar denna kunskap hade de begärt att få visa DIA-bilderna i original. Länsstyrelsen har vidare givit bolaget minus för fotografier med för många motiv i samma bild. Bolaget har emellertid endast levererat två bilder med "fler motiv". Länsstyrelsen anger vidare att bolaget levererat flera ryggbilder och avståndsbilder på människor. Bolaget har visserligen levererat några ryggbilder, men det är inte alltid personer i bilden som är det primära. Det kan alltså finnas en anledning till att vissa bilder är s.k. ryggbilder. Merparten av bilderna på människor är dock inte ryggbilder. Att bolaget levererat avståndsbilder på människor är också medvetet. I många fall är stämningen det väsentliga och den förstärks av att personer i bilden visas på avstånd, som en del i naturen och inte som närbilder på personer. För att bedöma bildbehovet till informationspaketet hade bolaget tänkt sig en diskussion med beställaren. Bolaget har inte vid något tillfälle upplevt uppdragsgivare som missnöjda med bolagets levererade bildmaterial. Bolaget har tidigare utfört flera uppdrag, även åt länsstyrelsen och de har inte uttryckt annat än positiva omdömen vad gäller bola-

gets bilder. Länsstyrelsen påstående i utvärderingen att bilder på kulturmiljöer och bilder med människor i kulturmiljöer saknas är uppenbart fel. Bolaget har t.ex. levererat bilder som visar kalvmärkning i en renhage. Bolaget har dessutom i sitt anbud levererat arbetsprov i form av broschyren, *Västra Härjedalen – Naturbetesmarker och slåtterängar i Jämtland/Härjedalen*. Om länsstyrelsen hade velat hade den här hittat ett antal bilder på kulturmiljöer och människor i kulturmiljöer som bolaget själv har tagit. I yttrande till förvaltningsrätten har länsstyrelsen uppgivit att det är bilder på ”kulturhistoriska miljöer, enligt förfrågningsunderlaget” som saknas men under kriteriet Fotografiernas kvalitet nämns ingenting om kulturhistoriska miljöer. Länsstyrelsen frångår även ordalydelsen i sin egen motivering i utvärderingen. Bolaget har inte sett Naturcentrums bilder och kan naturligtvis inte bedöma om poängsättningen är orättvis vid en jämförelse mellan Naturcentrum och bolaget. Ovanstående synpunkter bör emellertid beaktas i bedömningen av bolagets bildmaterial och bolagets poäng avseende Fotografiernas kvalitet bör därmed också vara högre.

Förmedling av naturinformation och kulturhistorisk information

Vad gäller punkterna *Förmedling av naturinformation och kulturhistorisk information* har bolaget och Naturcentrum erhållit samma poäng trots att bolaget erhållit 2 plus och 1 minus respektive 3 plus och 0 minus medan Naturcentrum erhållit 1 plus och 2 minus respektive 3 plus och 1 minus. Vidare konstateras att vissa krav som länsstyrelsen ställt i förfrågningsunderlaget inte återspeglas i utvärderingskriterierna. I förfrågningsunderlaget ställs krav på anbudsgivarnas kunskaper i såväl norska som svenska språket. Språkkunskaper och lokalkännedom av området i både Norge och Sverige borde därför på något sätt ha utvärderats. I förfrågningsunderlagets utvärderingskriterier viktas dock enbart arbetsprover och pris. Bolaget har tillsammans med anbudet bifogat arbetsprover också från norska underleverantörer/medarbetare, men kan inte se att dessa på något sätt har värderats. Förhållandet utgör en brist i utvärderingskriterierna.

Övrigt

Vid utvärderingen bör även noteras att bolaget har högst poäng avseende Förmedling naturinformation, Förmedling kulturhistoria och Språkhantering. Vid en helhetsbedömning bör beaktas att bolaget har högst poäng i tre av fyra utvärderingskriterier.

Länsstyrelsen bestrider bifall till ansökan om överprövning och anför i huvudsak följande. Utvärderarna som deltagit i processen är personer med kunskap och stor erfarenhet inom såväl sakområde som information och journalistik. Länsstyrelsen har genom åren producerat ett mycket stort antal broschyrer, kartor, skyltar och programblad. Vissa av ifrågakommande upphandlings utvärderare har också deltagit i framtagandet av nationell länsstyrelsefilm och länsstyrelsebroshyr. I floran av trycksaker finns en prisbelönad länsbroshyr.

Medverkande vid utvärderingen

En grupp bestående av tre till fem sakkunniga personer har var för sig bedömt anbudens arbetsprover utifrån de fyra, i förfrågningsunderlaget fastställda kriterierna: förmedling av naturinformation, förmedling av kulturhistorisk information, språkhantering och fotografiernas kvalitet. Kriterierna "fotografiernas kvalitet" och "språkhantering" utvärderas av fem personer, kriteriet "förmedling av kulturhistorisk information" utvärderas av fyra personer. Kriteriet "förmedling av naturinformation" utvärderas av tre personer.

Poängsättning vid utvärdering

Kriterierna utvärderades alla enligt en 5-gradig skala i heltal där ett (1) poäng var lägsta betyg och fem (5) högsta betyg. Utvärderarna bedömde enskilt respektive anbud och kriterium med en helpoäng, varefter en medelpoäng med en decimal noggrannhet räknades ut. Tillhörande kommentarer diskuterades i grupp. Den slutliga poäng som angivits för respektive

anbud och kriterium är avrundat till närmaste heltal. Vid utvärderingen fick anbudet från bolaget sammanlagt 13,1 poäng och anbudet från Naturcentrum sammanlagt 13,7 poäng, varvid poängen fördelats enligt följande.

	Naturcentrum antal poäng/antal utvärderare	Bolaget antal poäng/antal utvärderare
Förmedling naturinformation	9/3=3,0	10/3=3,3
Förmedling kulturhistoria	14/4=3,5	15/4=3,8
Språkhantering	16/5=3,2	17/5=3,4
Fotografiernas kvalitet	20/5=4,0	13/5=2,6
TOTALT	13,7	13,1

Samlad bedömning av arbetsprover

Anbudens respektive arbetsprover är bedömda utifrån det helhetsintryck de gav inom respektive kriterium. Båda anbuderna har bifogat arbetsprover som överlag vittnar om god kompetens inom arbetsområdet, vilket helhetsbedömningen (poängsummorna) också visar. De kommentarer (plus och minus) som står efter varje kriterium i dokumenten ”utvärdering av anbud 2” och ”utvärdering av anbud 3” och som såväl Taiga som förvaltningsrätten tagit del av, är en sammanfattning av de kommentarer som mest frekvent framkom under utvärderingen. Tonvikten är lagd på att kommentarerna främst redovisar det som ”stack ut” inom betyget. En helhetsbedömning, till exempel 3 poäng, kan som en följd av detta ha fler eller färre och ”starkare och ”svagare” kommentarer under sig. De plus och minus som redovisas i utvärderingen har därför inte samma styrka, det vill säga 2 plus och 1 minus betyder inte att ett kriterium fick sammanlagt 1 plus ($2-1=1$). Det är självklart helhetsbedömningen som är viktigt i respektive kriterium och det är därför inte relevant att, som bolaget menar, enbart räkna ihop antalet plus och minus, varken för varje enskilt kriterium eller totalt för alla kriterier. Om utvärderaren t.ex. givit betyg 3 på ett kriterium och inget särskilt motiverar att det skulle vara en ”stark” eller ”svag” trea så har länsstyrelsen inte ansett att någon kommentar behövt redovisas. I andra fall kan

samma kommentar/motiv ha redovisats från flera utvärderare. Detta innebär inte att man kan utgå från att antalet kommentarer styr om det är en "stark" eller "svag" poäng. Det borde dessutom innebära svårigheter för bolaget att göra jämförelser med Naturcentrums arbetsprover, vilka de inte haft tillgång till. Naturcentrum har förutom högre utvärderad poäng på arbetsproverna även lämnat lägre pris än bolaget. För att bolaget skulle ha uppnått sammanlagt samma poäng som Naturcentrum (inklusive angiven viktning på pris och arbetsprover) skulle bolaget behövt ytterligare 1,2 poäng på arbetsproverna. Bolaget menar att man skulle haft högre poäng på arbetsproverna. För att bolaget skulle kunna uppnå ytterligare 1,2 poäng skulle det ha inneburit att flera av utvärderarna har satt för låga poäng på flera av delkriterierna. Det kan inte anses vara ett rimligt antagande.

Vad gäller efterfrågade fotografier har bolaget inte förstått vad som ska levereras när det gäller vissa bilder. Länsstyrelsen har i avsnittet om utvärdering i förfrågningsunderlaget beskrivit att utvärdering sker av "kulturhistorisk information". Bolaget likställer detta felaktigt med "kulturinformation", vilket kanske kan förklaras av att länsstyrelsen i utvärderingen angivit att "Bilder på kulturmiljöer och bilder med människor i kulturmiljöer saknas". Faktum kvarstår dock att bilder på kulturhistoriska miljöer enligt förfrågningsunderlaget saknas.

Sammantaget menar länsstyrelsen att det finns tillräckligt med kunskap, kompetens och erfarenhet hos utvärderarna för att denna upphandling ska anses vara korrekt utförd enligt förfrågningsunderlagets angivna metod för utvärdering, LOU:s bestämmelser och de EG-direktiv som behandlar upphandling.

Förvaltningsrätten har den 12 mars 2010 beslutat att upphandlingen tills vidare inte får avslutas.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Enligt 15 kap. 16 § LOU ska en upphandlande myndighet anta antingen det anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga för den upphandlande myndigheten, eller det anbud som har lägst pris. Bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga ska göras enligt 12 kap. 1 § andra stycket LOU.

I 12 kap. 1 § LOU anges följande. Den upphandlande myndigheten ska ange hur sådana kriterier som avses i 1 § andra stycket kommer att viktas inbördes vid bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga. Kriterieviktningen får anges som intervall med en lämplig största tillåtna spridning. Om det enligt den upphandlande myndigheten inte är möjligt att ange viktningen av de olika kriterierna, ska dessa anges i fallande prioritetsordning. Viktningen av kriterierna eller kriteriernas prioritetsordning ska anges i annonsen om upphandlingen, förfrågningsunderlaget, eller i en inbjudan att lämna anbud eller att delta i förhandlingar.

Enligt 16 kap. 2 § LOU ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada.

Utredning i målet

I förfrågningsunderlaget anges bl.a. följande.

2. KVALIFICERING AV ANBUDSGIVARE

För att säkerställa att anbudsgivaren kvalificerar sig som leverantör ska nedanstående skall-krav uppfyllas.

2.2 Teknisk förmåga och kapacitet

2.2.2 Arbetsprover

En bedömning kommer att göras av arbetsprover enligt de förutsättningar som anges i p 4.1.

Anbudsgivaren **skall** bifoga arbetsprover för text i form av två (2) olika kompletta skyltar och två (2) olika kompletta broschyrer. Arbetsproverna ska vara så lika som möjligt det uppdrag länsstyrelsen här efterfrågar.

Arbetsproverna för text **skall**

- avse tidigare utförda uppdrag och inte vara äldre än fyra (4) år.
- vara skrivna av den/de person/-er som anbudsgivaren utsett för uppdraget.
- innefatta text på svenska eller norska

Anbudsgivaren **skall** bifoga arbetsprover för bild i form av 20 fotografier, varken fler eller färre. För att möjliggöra en rättvis bedömning av dessa ska de vara utvalda för att spegla det uppdrag länsstyrelsen här efterfrågar.

Arbetsproverna för bild **skall**

- vara fotograferade av den/de person/-er som anbudsgivaren utsett för uppdraget.
- visa fotografens förmåga och bredd i att skildra natur och kultur samt aktivt friluftsliv under olika årstider.
- levereras som tiff-filer på CD-skiva.

3.4 Pris

Pris **skall** anges som totalpris för uppdraget och inkludera samtliga med uppdraget förenade kostnader, exklusive mervärdesskatt/ motsvarande. För att bedöma om totalpriset är realistiskt **skall** det specificeras, exklusive mervärdesskatt, enligt nedan,

- Pris för texter inkl översättningar, fördelat på egen regi och underleverantör i förekommande fall
- Pris på foton,
- Pris för projektmöten
- Övrigt enligt specifikation

Summan skall överensstämma med anbudets totalpris

Svenska anbudsgivare anger pris i **SEK** och **norska anbudsgivare** lämnar pris i **NOK**.

4. UTVÄRDERING

4.1 Utvärderingskriterier

Utvärderingen sker efter värderingsprincipen "ekonomiskt mest fördelaktiga" med hänsyn tagen till nedanstående kriterier. Kriterierna är kort definierade nedan samt viktade efter den betydelse kriterierna tillmätts i förhållande till varandra, enligt nedanstående tabell

Utvärderingskriterier	Vikt	Poäng
Arbetsprover	60 %	1-20
Pris	40 %	1-20

- Kriterier för arbetsprover

Som underlag för anbudsutvärderingen kommer länsstyrelsen att använda de arbetsprover som anbudsgivaren bifogar anbudet, se p 2.2.2.

Anbudsgivarens arbetsprover kommer att utvärderas av Interregprojektets egen inom området sakkunniga personal. Bedömning och utvärdering sker av

- kunnighet visad i förmedling av naturinformation, 1-5 poäng
- kunnighet visad i förmedlingen av kulturhistorisk information, 1-5 poäng
- språkhantering (i form och ordval, korrekthet i stavning, rättvisande rubriker), 1-5 poäng
- fotografiernas kvalitet när det gäller bildkomposition och bredd i urvalet, 1-5 poäng

Maximalt 20 poäng (4x5p enligt ovan) kan erhållas på kriteriet arbetsprover. Följande betygsskala kommer att tillämpas

- 5 – Utmärkt
- 4 – Mycket bra
- 3 – Bra
- 2 – Mindre bra
- 1 – Dålig

- Kriteriet pris

Poäng för priskriteriet tilldelas enligt följande metod; lägst totalpris ges 20 poäng och övriga anbud ges poäng efter relationen mellan respektive pris och lägst pris. Följande formel gäller: $\text{lägst pris/anbudets pris} \times 20 = \text{anbudets poäng}$ (t.ex. $100/120 \times 20 = 16,66$ poäng).

...

Den anbudsgivare som erhåller högsta pris för kriterierna arbetsprover och pris sammantaget, med hänsyn till viktning mellan kriterierna, kommer därefter att antas. Om två eller flera anbudsgivare får samma poäng kommer den anbudsgivaren som lämnat faktiskt lägst pris att antas.

Av utredningen i målet framgår vidare att länsstyrelsen avseende arbetsprover har utvärderat Naturcentrum och bolaget i två separata utvärderingar. Kriterierna *kunnighet visad i förmedling av naturinformation, kunnighet visad i förmedling av kulturhistorisk information, språkhantering (i form av ordval, korrekthet i stavning, rättvisande rubriker)* och *fotografiernas*

kvalitet när det gäller bildkomposition och bredd i urvalet har utvärderats. Bolagen har poängsatts utifrån en betygsskala om 1 – 5 poäng. Under varje kriterium har en samlad poäng delats ut. Poängen har motiverats med kommentarer som markerats med plus- och minustecken. Naturcentrum har sammanlagt erhållit 14 poäng och bolaget 13 poäng.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

Frågan i målet är huruvida länsstyrelsens förfrågningsunderlag varit tillräckligt tydligt samt om den utvärdering som företagits skett i enlighet med förfrågningsunderlaget med hänsyn till där uppställda utvärderingskriterier.

När det gäller frågan huruvida förfrågningsunderlag och tillämpad utvärdering av anbud i visst fall uppfyller de krav på affärsmässighet som uppställs i LOU har Regeringsrätten i avgörandet RÅ 2002 ref. 50 uttalat bl.a. följande. Vill den upphandlande enheten tillämpa regeln om det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet ska enheten ange detta i förfrågningsunderlaget eller i annonsen om upphandling och samtidigt ange vilka omständigheter som den tillmäter betydelse. Omständigheterna ska om möjligt anges efter angelägenhetsgrad, med det viktigaste först. Vidare uttalar Regeringsrätten att LOU som bygger på EG-direktiv inte närmare ger besked om hur ett förfrågningsunderlag ska vara utformat eller hur en utvärderingsmodell ska vara konstruerad utöver vad som kan sägas komma till uttryck i bl.a. 1 kap. 4 och 22 §§ LOU (i den äldre lagen om offentlig upphandling). I det uppställda kravet på affärsmässighet får anses ligga att ett förfrågningsunderlag ska vara så klart och tydligt utformat att en entreprenör på grundval av detta kan avgöra vad den upphandlande enheten tillmäter betydelse vid upphandlingen och att en utvärderingsmodell ska vara så utformad att den är ägnad att leda till ett rättvisande resultat, d.v.s. att det anbud som är ekonomiskt mest fördelaktigt antas. Detta följer även av gemenskapsrättens krav på likabehandling, förutsebarhet och transparens. De

skiftande förhållanden som förekommer i det ekonomiska livet gör enligt Regeringsrätten att även förfrågningsunderlag och utvärderingsmodeller som inte är optimalt utformade får godtas under förutsättning att de principer som bär upp LOU och gemenskapsrätten inte träds för när.

Även om förfrågningsunderlaget i det aktuella fallet kunde ha varit tydligare med avseende på innehållet i de arbetsprover som efterfrågas och de närmare kriterier som ligger till grund för utvärderingen och länsstyrelsen genom förfrågningsunderlagets utformning har lämnat ett stort utrymme för anbudsgivarna att tolka hur uppdraget ska utformas går det enligt förvaltningsrätten att utläsa vilka faktorer som tillmäts betydelse i upphandlingen, samt hur dessa poängsätts och rangordnas sinsemellan. Det går vidare att utläsa att det är det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet som kommer att antas. Det ligger även i uppdragets natur att anbudsgivarna måste ges viss frihet att utforma sina anbud och att utvärderingen av texter och fotografier i viss mån måste kunna ske på subjektiva grunder. Förvaltningsrätten finner mot denna bakgrund att förfrågningsunderlaget i sig inte har sådana brister att det på denna grund finns skäl att ingripa mot upphandlingen.

Frågan är därefter om den utvärdering som företagits skett i enlighet med förfrågningsunderlaget med hänsyn till där uppställda utvärderingskriterier. Av förfrågningsunderlaget framgår att det är det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet som kommer att antas. Vidare anges hur de olika kriterierna ska poängsättas samt vilken viktning dessa har. Vid överprövning måste förvaltningsrätten utgå från att den upphandlande myndigheten själv har bäst förutsättningar att utvärdera anbudet. Den upphandlande myndigheten måste ges visst utrymme vid bedömningen och utvärderingen av anbudet under förutsättning att det sker på objektiva grunder inom ramen för förfrågningsunderlaget. Endast om det framgår att den upphandlande myndigheten tagit ovidkommande hänsyn eller påtagligt avvikit från de kriteri-

er som angivits i förfrågningsunderlaget kan det bli aktuellt att ingripa mot upphandlingen på denna grund. Enligt förvaltningsrättens mening har det inte framkommit att länsstyrelsen vid utvärderingen frångått de kriterier som anges i förfrågningsunderlaget eller gått utanför ramen för förfrågningsunderlaget. Med hänsyn härtill och då det inte heller i övrigt är visat att förfarandet strider mot de krav som uppställs i LOU ska ansökan avslås.

Förvaltningsrätten har tidigare beslutat att upphandlingen tills vidare inte får avslutas. Då ansökan nu avslås ska detta interimistiska beslut upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1C).

Vanja Marcusson

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut var till förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.